

Malmö stad
Förskolenämnden

Datum

2025-12-30

Adress

Lugna gatan 82

Diarienummer

FSKF-2025-12278

Yttrande**Till**

Kommunstyrelsen

**Remiss angående Remiss Finansdepartementet -
Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29)
och Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)
STK-2025-1560
STK-2025-1560**

Förskolenämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Förskolenämnden har fått möjlighet att yttra sig över en remiss från Finansdepartementet angående delbetänkandet *Goda möjligheter till välstånd* (SOU 2024:29) och slutbetänkandet *Fler möjligheter till välstånd* (SOU 2025:96).

Förskolenämnden ställer sig positiv till förslaget i delbetänkandet att offentlighetsprincipen bör gälla alla huvudmän inom svensk skola och förslaget om en stärkt ägarprövning när en huvudman helt eller till väsentlig del ändrar eller flyttar sin redan godkända verksamhet. Vidare ställer sig nämnden positiv till förslaget att Skolinspektionen bör få tillsynsansvar för fristående förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg. Nämndens bedömning av förslaget är att det finns skäl att flytta över tillsynen av enskilda huvudmän från kommunerna till Skolinspektionen.

Förskolenämndens yttrande är avgränsat till de förslag i utredningarna som berör nämndens verksamhet.

Yttrande

Förskolenämnden har fått möjlighet att yttra sig över en remiss från Finansdepartementet angående delbetänkandet *Goda möjligheter till välstånd* (SOU 2024:29) och slutbetänkandet *Fler möjligheter till välstånd* (SOU 2025:96). Regeringen beslutade i april 2024 att tillsätta en kommitté med uppdrag att analysera vilka faktorer som påverkar produktivitetstillväxten och lämna förslag för att höja produktivitetstillväxten samt öka produktiviteten i den offentliga sektorn i Sverige.

Förskolenämndens yttrande är avgränsat till de förslag i utredningarna som berör nämndens verksamhet.

Goda möjligheter till välstånd (SOU 2024:29)

Offentlighetsprincipen bör gälla inom svensk skola (avsnitt 9.3.3, s. 428)

Produktivitetskommissionen föreslår att offentlighetsprincipen bör gälla alla huvudmän på skolområdet. Förskolenämnden har tidigare yttrat sig i frågan gällande att införa offentlighetsprincipen för fristående verksamheter i sitt remissvar av Skolinformationsutredningens betänkande (SOU 2024:28). Detta gjorde nämnden i ärende FSKF-2024-10927 (§159, 2024-10-23).

Förskolenämnden ställer sig positiv till lika villkor för offentligfinansierad verksamhet ska gälla samt att allmänheten ska ges möjlighet till insyn i verksamheten hos olika typer av huvudmän, inte enbart de offentligt ägda. Det är en viktig demokratisk princip att allmänheten bör ha lika insyn och möjlighet att granska den verksamhet som finansieras av offentliga medel.

Förskolenämnden ställer sig positiv till att öka insynen i de privata aktörernas verksamhet genom att de privata aktörerna ska omfattas av offentlighetsprincipen. Det är en lösning som inte innebär parallella juridiska strukturer för de offentligt ägda verksamheterna och de privata aktörerna. Det är vidare en beprövad lagstiftning som det finns erfarenhet av att införa hos privata organ.

En stärkt ägarprövning (avsnitt 9.3.3, s. 429)

Kommissionen har bedömt att regeringen bör överväga att en ny ansökan om godkännande som huvudman ska krävas då en huvudman helt eller till väsentlig del byter ägare samt då en huvudman helt eller till väsentlig del ändrar eller flyttar sin redan godkända verksamhet.

Förskolenämnden ställer sig positiv till att en huvudman behöver göra en ny ansökan enligt ovan. Vidare anser förskolenämnden att det finns goda skäl att utforma kraven på enskilda aktörer som bedriver offentligt finansierad verksamhet på liknande sätt. Detta särskilt för att förhindra att oseriösa aktörer söker till verksamheten med mindre långtgående krav.

Skolinspektionen bör få tillsynsansvar för fristående förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg (avsnitt 9.3.6, s. 444)

Kommissionen konstaterar att de övervägt att rekommendera att tillsynsansvaret för de fristående förskolor och pedagogisk omsorg ska samlas hos Skolinspektionen, som i dagsläget enbart har tillsynsansvaret för den kommunala förskoleverksamheten.

Utredarnas bedömning är att sådan förändring skulle vara kostnadsneutral för kommunerna och kan växlas inom ramen för den kommunala finansieringsprincipen. Enligt utredarna skulle en sådan reform innebära att den administrativa bördan hos kommunerna minskar samtidigt som kommunernas befogenheter skulle inskränkas. Samtidigt lyfts fram att kommunernas lokalkännedom behöver vägas in i tillsynsarbetet.

Förskolenämndens bedömning är att det finns skäl att flytta över tillsynen av enskilda huvudmän från kommunerna till Skolinspektionen. Förskolenämnden ser att kommuner har olika möjligheter att genomföra tillsynsuppdraget på ett ändamålsenligt sätt, vilket har framkommit vid granskningar som genomförts av Skolinspektionen. I större kommuner finns ofta bred kompetens att utreda och genomföra tillsyn samt ägar- och ledningsprövningar av enskilda huvudmän. Att kommuner besitter en bred kompetens gällande exempelvis de juridiska och ekonomiska förutsättningarna är nödvändigt för att kunna genomföra tillsynsuppdraget. Detta kan vara en utmaning för mindre kommuner. Att det i mindre kommuner endast finns en, eller ett fåtal enskilda huvudmän torde ytterligare komplicera tillsynsuppdraget utifrån att det är svårt att över tid upprätthålla den kompetens och kunskap om aktuellt rättsläge som behövs. Vid nuvarande ordning, där vissa kommuner har större möjligheter att genomföra en ändamålsenlig tillsyn än andra, finns en risk för att oseriösa aktörer väljer att etablera sig i dessa kommuner.

Förskolenämnden vill understryka att i förskola och pedagogisk omsorg vistas barn som är mellan 1–5 år och som av naturliga skäl har svårt att själva ta tillvara sina rättigheter. Det ställer krav på ett arbete med tillsyn i samtliga kommuner utifrån barnens rätt till en god verksamhet som lever upp till lagens krav och där verksamhet inte bedrivs av oseriösa aktörer.

Vad det gäller pedagogisk omsorg så kan sådan verksamhet bedrivas på många olika sätt. Exempelvis kan en barngrupp om fem barn vistas med en dagbarnvårdare i dennes hem och barnen i sådan verksamhetsform är utlämnade till endast *en* vuxen. Det innebär att barnen har ett särskilt stort behov av en ändamålsenlig tillsyn av verksamheten.

Förskolenämnden ser möjlighet till effektivitets- och kvalitetsvinster om tillsynen samlas hos Skolinspektionen. Det finns idag flera aktörer som bedriver förskola, samt skola i flera olika kommuner. Kommunernas arbete med ägar- och ledningsprövningar behöver göras parallellt. Samma bedömning av vilka som utgör ägar- och ledningskretsen behöver göras flera gånger, samt samma underlag från exempelvis Skatteverket, Bolagsverket och ett flertal andra myndigheter behöver inhämtas flera gånger. Vidare påverkar brister i verksamheten exempelvis bedömningen av lämplighet och insikt. Det är med nuvarande sekretessbestämmelser svårt att inhämta uppgifter

om brister vid förskoleverksamhet som bedrivs i andra kommuner. Det är även svårt att få en rättvisande bild av vilka andra förskoleverksamheter aktuella personer i ägar- och ledningskretsen bedriver, samt bedrivit historiskt, och i vilka kommuner. Vidare behöver tillsynsbeslut och liknande från flera olika kommuner begäras in. Om tillsynsuppdraget hade samlats i en myndighet så hade inte samma prövning behövt göras flera gånger, och dessutom hade en myndighet kunnat på ett enklare sätt göra en rättvisande utredning av relevanta verksamheter och brister som behöver bedömas i exempelvis en insikts- och lämplighetsbedömning.

När det gäller utredning av demokrativillkoren har Skolinspektionen möjlighet att bedriva en mer effektiv tillsyn av enskilda huvudmän. Säkerhetspolisen (SÄPO) har vid flera tillfällen upplyst Skolinspektionen om att olämpliga personer bedrivit skola, och aktuella godkännanden har då återkallats av Skolinspektionen. Dock har SÄPO inte meddelat kommuner om att samma aktörer bedriver förskola, varför kommunernas återkallelsebeslut har kunnat fattats först efter viss tid, då med hänvisning till Skolinspektionens beslut.

För närvarande har kommunerna ett dubbelt uppdrag som innebär att de dels bedriver kommunala förskolor, dels ska godkänna, utöva tillsyn över, och utbetala bidrag till enskilt bedrivna verksamheter. Även detta ser förskolenämnden är ett skäl till att överväga att tillsynen bedrivs av annan myndighet. Det skulle bidra till att skilja på kommunernas ansvar att tillhandahålla förskola och arbetet med tillsyn. Det skulle exempelvis, särskilt i mindre kommuner, minska risken för jävssituationer.

Det som kan tala emot att flytta tillsynsansvaret från kommunerna är den lokalkännedom som kommunerna har. Det är viktigt att tillsynsuppdraget riktas mot de verksamheter där behoven är störst, vilket kommunerna har kännedom om. Genom att en statlig myndighet har regionala eller lokala kontor där lokalkunskap inhämtas kan behovet tillgodoses.

Om tillsynsuppdraget flyttas till Skolinspektionen, anser förskolenämnden att det är av stor vikt att tillsynen av förskolor inte nedprioriteras i förhållande till tillsyn av andra skolformer. Skolinspektionen behöver därvid både få tillräckliga resurser för uppdraget, samt tillräckligt tydliga instruktioner. För närvarande är Skolinspektionen tillsynsmyndighet över de kommunala förskolorna, och vid sådan tillsyn gör Skolinspektionen regelmässigt endast tillsyn på huvudmannanivå, inte på enhetsnivå. Förskolenämnden anser att en ändamålsenlig tillsyn av fristående förskolor kräver tillsyn även på enhetsnivå. Sådan tillsyn behöver bedrivas regelbundet.

Slutligen anser förskolenämnden att en samlad tillsyn av både skolor och förskolor hos Skolinspektionen skulle möjliggöra en mer effektiv och kvalitativ tillsyn av landets fristående förskolor.

Fler möjligheter till välstånd (SOU 2025:96)

Förslagen i slutbetänkandet *Fler möjligheter till välstånd* (SOU 2025:96) berör inte förskolenämndens verksamhet. Slutbetänkandet behandlar delar som inte omfattades i kommissionens delbetänkande. Förskolenämnden avstår därmed att yttra sig över betänkandet.

Ordförande

Mohamed Yassin (MP)

Nämndsekreterare

Ida Alm